

De tikkende tijdbom

Een buitenbeentje in het assortiment van sprekersvarianten is de tikkende tijdbom. Je ziet het gelijk aan hem, alles staat op springen. Zijn gang is die van een gorilla, zijn blik er een van ingehouden woede. Zijn ogen spuwen vuur, nog voor zijn mond er woorden als gewerschoten aan toevoegt. Waag het niet hem lastig te vallen met iets onbenulligs, je krijgt onmiddellijk de volle laag. En zo schofferend, zozeer buiten proportie, dat het lachwekkend zou zijn als het niet zo kwetsend was. Hij kan het zelf niet eens helpen, zijn opvliegendheid is sterker dan hij. Van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat loopt hij boos te zijn op de wereld. Ook als hij een keer zijn best doet om vriendelijk te blijven, wekt zijn hele fysiek de indruk het omhulsel te zijn van een nauwelijks te bedwingen kolkende massa. Hij lijdt eronder. We horen dat hij slecht slaapt, dat hij overspannen is, dat hij in behandeling moet. Ja, zijn vader had precies hetzelfde, en nee, de familie is niet erg geliefd. Maar wat schiet je daarmee op?

Een gesprek mét hem is eigenlijk onmogelijk. Iedereen is zo op zijn hoede dat het nooit ontspannen wordt. In de gesprekken óver hem, als hij er zelf niet bij is, gaat het steeds over wat de beste strategie is om iets van hem gedaan te krijgen. Sommigen negeren hem volkomen, ze vermijden ieder contact. Als ze toch iets met hem moeten regelen gaat het via de e-mail, louter zakelijk. Anderen piekeren zich suf om een manier te vinden hem zo te paaien, dat hij zelf op het idee komt van wat ze van hem nodig hebben. Want als hij meent dat hij het zelf heeft verzonnen, kan zijn zelfingenomenheid zijn wrevel overstemmen. Overigens, garanties heb je niet. Gewoonlijk wordt ieder verzoek domweg geweigerd. Hoe haal je het in je hersens hem zoiets te vragen? Soms komt hij er in tweede instantie op terug, als je geluk hebt. Dan gaat hij er alsnog op in. Maar dat is geheel onvoorspelbaar.

Heel zijn omgeving beschouwt hem als typisch geval van een 'antisociale persoonlijkheidsstoornis'. Die wordt omschreven als: weinig rekening houden met de gevoelens en wensen van een ander; het moeilijk vinden om respect te hebben voor de ander; altijd het eigenbelang voorop stellen; algemene regels, normen en waarden zijn

alleen belangrijk als ze vanuit eigenbelang nuttig voor je zijn. Vaak gaat de stoornis samen met roekeloos, impulsief gedrag. Het wordt door anderen als zeer belastend ervaren.

Hoe ga je met zulke mensen om? Moeilijk te zeggen. Pappen en nathouden, het probleem verduren is vaak het enige dat erop zit. Een oefening in geduld en lijdzaamheid.